

A בס"ד

Intro

Today we will Be"H learn מ"ט of דף זרה of עבודה זרה.
Some of the topics we will learn about include:

זה וזה גורם

If something forbidden and something permitted both contributed towards an object's growth, if it becomes forbidden?

Regarding

עבודה זרה

Or

שאר איסורים

Other prohibitions.

נוטעין יחור של ערלה

או אגוז של ערלה

Whether it is permitted to plant a cutting or a nut of ערלה, a tree during its first three years of growth.

נטל ממנה עצים

If one takes branches from an אשירה tree, whether

הסיק בהן את התנור

He used the wood to heat an oven;

אפה בו את הפת

He baked bread in this oven; and

נתערבה באחרות

If the bread became mixed with other breads;

A

זה וזה גורם

נוטעין יחור של ערלה
או אגוז של ערלה

נטל ממנה עצים

B

כיצד מבטלה

Nullifying an אשירה;

Either by

קירסם וזירד

Pruning or trimming it; or by

שיפה

Shaving off some wood chips;

The Gemara discusses

אותן שפאין

Whether these shavings are forbidden or permitted?

עבודת כוכבים שנשתברה

Whether an idol that breaks by itself requires nullification.

This may depend on whether

עובדין לשברין

People worship fragments of idols;

שברי שברים אסורין

They worship fragments broken into smaller fragments;

or

עבודת כוכבים של חליות

ובהדיוט שיכול להחזירה

An idol made of separate pieces that broke apart, but can be reassembled by a layman without expert help, need to be nullified.

B

כיצד מבטלה

אותן שפאין

עבודת כוכבים
שנשתברה

1 So, let's review:

The Mishnah in the previous Daf ruled regarding an אשירה;

זורעין תחתיה ירקות

בימות הגשמים אבל לא בימות החמה

It is permitted to plant vegetables under an אשירה tree during the winter months, but not during the summer months, because it provides shade.

However,

רבי יוסי אומר

אף לא ירקות בימות הגשמים

מפני שהנביה נושרת עליהן

והוא להן לזבל

It is forbidden to plant vegetables even during the winter months, because the falling foliage serves as fertilizer.

And the Gemara explained;

רבי יוסי סבר

זה וזה גורם אסור

ורבנן אמרי

זה וזה גורם מותר

The soil, which is permitted, and the foliage, which is forbidden, both contribute towards the growth of the vegetables;

And רבי יוסי forbids it due to the prohibited contributing factor, while רבנן permit it.

The Gemara challenges this interpretation of their מחלוקת from a ברייתא regarding ערלה, the forbidden fruits of a tree during its first three years of growth:

רבי יוסי אומר

נוטעין יחור של ערלה

ואין נוטעין אגוז של ערלה

מפני שהוא פרי

It is permitted to plant a cutting from an ערלה tree and its fruits are permitted immediately, because the wood of the tree is not forbidden as ערלה;

But it is forbidden to plant a nut of ערלה, because it is itself ערלה.

And a ברייתא adds

מודה רבי יוסי

שאם נטע והבריך והרכיב מותר

רבי יוסי agrees that if one did plant the nut, its fruit are permitted;

As Rashi explains

דאגוז דאיסור

וקרקע דהיתר

The nut, which is forbidden, and the soil, which is permitted, both contribute towards the fruit's growth.

Here we see that רבי יוסי holds

זה וזה גורם מותר

1

Mishnah in the previous Daf

Regarding an אשירה

רבי יוסי:

אף לא ירקות

בימות הגשמים

מפני שהנביה

נושרת עליהן

והוא להן לזבל

Forbidden to plant vegetables even during the winter months

because the falling foliage serves as fertilizer

רבנן:

זורעין תחתיה

ירקות

בימות הגשמים

אבל לא

בימות החמה

Permitted to plant vegetables under during the winter, but not summer

because it provides shade

The Gemara explained

רבי יוסי סבר
זה וזה גורם אסור

ורבנן אמרי
זה וזה גורם מותר

?

ברייתא

Regarding ערלה:

רבי יוסי אומר

ואין נוטעין
אגוז של ערלה
מפני שהוא פרי

But it is forbidden to plant a nut of ערלה, because it is itself ערלה

נוטעין
יחור של ערלה

It is permitted to plant a cutting from an ערלה tree and its fruits are permitted immediately, because the wood of the tree is not forbidden as ערלה

מודה רבי יוסי

שאם נטע והבריך והרכיב מותר

רבי יוסי agrees that if one did plant the nut, its fruit are permitted

דאגוז דאיסור וקרקע דהיתר

Here we see that רבי יוסי holds
זה וזה גורם מותר

2

The Gemara at first answers

שני ליה לרבי יוסי

בין שאר איסורין לעבודת כוכבים

Ordinarily, as in the case of ערלה,

רבי יוסי holds

זה וזה גורם מותר

However, in our Mishnah, regarding the sever prohibition of עבודה זרה, he holds

זה וזה גורם אסור

The Gemara, however, challenges this answer from the following ברייתות regarding עבודה זרה:

שדה שנזדבלה בזבל עבודת כוכבים

וכן פרה שנתפטמה בכרשיני עבודת כוכבים

If a field was fertilized with fertilizer of עבודה זרה, such as blood from their sacrifices, or if a cow was fattened with עבודה זרה of כרשינים;

תני חדא שדה תזרע פרה תשחט

ותניא אידך שדה תבור ופרה תרזה

One ברייתא says that it is permitted to plant in the field and to slaughter and eat the cow, while another ברייתא says that they are forbidden, and the field must lay fallow and the cow must become lean until the effects of the עבודה זרה are gone.

The Gemara assumes

הא רבי יוסי

והא רבנן

This is the same מחלוקת רבי יוסי ורבנן as in the case of ערלה.

If so, we see that רבי יוסי holds

זה וזה גורם מותר

Even regarding the prohibition of עבודה זרה?

2

The Gemara at first answers

שני ליה לרבי יוסי בין שאר איסורין לעבודת כוכבים

Ordinarily,
as in the case of ערלה,
רבי יוסי holds
זה וזה גורם מותר

However,
in our Mishnah,
regarding עבודה זרה,
he holds
זה וזה גורם אסור

The Gemara challenges this answer
from the following ברייתות regarding עבודה זרה:

שדה שנזדבלה בזבל עבודת כוכבים וכן פרה שנתפטמה בכרשיני עבודת כוכבים

If a field was fertilized with fertilizer of עבודה זרה, such as blood from their sacrifices, or if a cow was fattened with עבודה זרה of כרשינים

ותניא אידך

שדה תבור

ופרה תרזה

they are forbidden,
and the field must lay fallow
and the cow must become lean
until the effects
of the עבודה זרה are gone

תני חדא

שדה תזרע

פרה תשחט

It is permitted
to plant in the field
and to slaughter
and eat the cow

הא רבי יוסי { The Gemara assumes } והא רבנן

If so, we see that רבי יוסי holds

זה וזה גורם מותר

Even regarding the prohibition of עבודה זרה?

3 At first, the Gemara tries to answer that this last Machlokes regarding זרה עבודה is not רבי יוסי ורבנן
 Rather,
 הא רבי אליעזר והא רבנן
 And רבי אליעזר holds
 זה וזה גורם אסור
 And the רבנן hold
 זה וזה גורם מותר
 As we find their מחלוקת in the next Mishnah:
 נטל הימנה עצים
 אסורה בהנאה
 אפה בו את הפת
 אסורה בהנאה
 If one takes wood from an אשירה tree, it is forbidden to benefit from it, and if he baked bread using this wood, it is forbidden to benefit from the bread. Therefore,
 רבי אליעזר אומר
 יוליך הנאה לים המלח
 אמרו לו
 אין פדיון לעבודת כוכבים
 עבודה רבי אליעזר holds that one can throw the value of the עבודה זרה into the Dead Sea, and then benefit from the bread, but the עבודה זרה חכמים hold that one cannot redeem עבודה זרה.

Apparently, רבי אליעזר holds
 זה וזה גורם אסור

However, the Gemara asks,
 רבנן אחמורי מחמרי
 The רבנן in the next Mishnah are even more stringent than רבי אליעזר?
 And if so
 רבנן דפליגי עליה דרבי אליעזר מאן נינהו
 There is no opinion that is lenient regarding עבודה זרה, except for רבי יוסי?

3 At first, the Gemara tries to answer that this last Machlokes is not רבי יוסי ורבנן
 Rather...
הא רבי אליעזר והא רבנן
 The רבנן hold   רבי אליעזר holds
 זה וזה גורם מותר   זה וזה גורם אסור

As we find their מחלוקת in the next Mishnah:
נטל הימנה עצים אסורה בהנאה
אפה בו את הפת אסורה בהנאה
 If one takes wood from an אשירה tree, it is forbidden to benefit from it, and if he baked bread using this wood, it is forbidden to benefit from the bread

רבי אליעזר אומר   אמרו לו
 יוליך הנאה   אין פדיון
 לים המלח   לעבודת כוכבים

Apparently, רבי אליעזר holds
 זה וזה גורם אסור

However, the Gemara asks,
רבנן אחמורי מחמרי
 The רבנן in the next Mishnah are even more stringent than רבי אליעזר?

And if so
רבנן דפליגי עליה דרבי אליעזר מאן נינהו
 עבודה זרה, There is no opinion that is lenient regarding עבודה זרה, except for רבי יוסי?

4 Therefore, the Gemara explains
 רבי יוסי לדבריהם דרבנן אמר להו
 רבי יוסי, himself, holds
 זה וזה גורם מותר
 However, he addressed the רבנן according to their opinion,
 and said:
 לדידכו דאמריתו זה וזה גורם אסור
 אודו לי מיהת אף ירקות בימות הגשמים
 If you hold
 זה וזה גורם אסור
 You should also forbid planting under an אשירה during the
 winter, because of the falling foliage.
 However,
 ורבנן
 כדאמר רב מרי בריה דרב כהנא
 They permitted it, because the vegetables are also
 negatively affected because of the shade.

And the Gemara records that שמואל ruled
 הלכה כרבי יוסי
 =====

4

Therefore, the Gemara explains
רבי יוסי לדבריהם דרבנן
אמר להו
 זה וזה גורם מותר רבי יוסי, himself, holds

However, he addressed the רבנן
 according to their opinion, and said:
לדידכו דאמריתו זה וזה גורם אסור
אודו לי מיהת אף ירקות בימות הגשמים
 If you hold זה וזה גורם אסור
 you should also forbid planting
 under an אשירה during the winter,
 because of the falling foliage

However,
ורבנן כדאמר רב מרי בריה דרב כהנא
 They permitted it,
 because the vegetables are also negatively affected
 because of the shade

And the Gemara records that שמואל ruled
הלכה כרבי יוסי

5

Zugt di Mishnah

נטל ממנה עצים

אסורין בהנאה

If one takes branches from an אשירה tree, it is forbidden to benefit from them.

הסיק בהן את התנור

אם חדש יותץ

ואם ישן יוצן

If he used the wood to heat an oven, it depends:

If it was a new oven, which hardens when first heated, it must be destroyed, because every time he uses the oven he benefits from the אשירה.

However, if it is an old oven, it's sufficient to let it cool off, and it can then be used, because when it is then heated up again with other permitted wood, he is not benefitting from the previous forbidden wood.

אפה בו את הפת

אסורה בהנאה

If he baked bread in the forbidden oven, the bread is forbidden to benefit from it; and

נתערבה באחרות

כולן אסורות בהנאה

If the bread became mixed with other breads, they are all forbidden.

רבי אליעזר אומר

יוליך הנאה לים המלח

אמרו לו

אין פדיון לעבודת כוכבים

עבודה רבי אליעזר holds that one can throw the value of the עבודה

זרה into the Dead Sea, and then benefit from the bread, but the עבודה זרה חכמים hold that one cannot redeem

5

מלך

נטל ממנה עצים

אסורין בהנאה

If one takes branches from an אשירה tree, it is forbidden to benefit from them

הסיק בהן את התנור

If he used the wood to heat an oven

ואם ישן יוצן

if it is an old oven, it's sufficient to let it cool off, and it can then be used,

Because when it is then heated up again with other permitted wood, he is not benefitting from the previous forbidden wood

אם חדש יותץ

If it was a new oven, which hardens when first heated, it must be destroyed,

Because every time he uses the oven he benefits from the אשירה

אפה בו את הפת

אסורה בהנאה

If he baked bread in the forbidden oven, the bread is forbidden to benefit from it

נתערבה באחרות

כולן אסורות בהנאה

If the bread became mixed with other breads, they are all forbidden

אמרו לו
אין פדיון
לעבודת כוכבים

The חכמים hold that one cannot redeem עבודה זרה

רבי אליעזר אומר
יוליך הנאה
ליים המלח

One can throw the value of the עבודה זרה into the Dead Sea, and then benefit from the bread

- 6 Similarly, the Mishnah continues
נטל הימנה כרכור
אסור בהנאה
If one took a splinter from the tree to assist in the weaving process, it is forbidden to benefit from it.
ארג בו את הבגד
אסור בהנאה
If he used it to weave a garment, it is forbidden to benefit from the garment.
נתערב באחרים ואחרים באחרים
כולן אסורין בהנאה
If it was mixed with other garments, and even if those garments became mixed with another batch of garments, they are all forbidden.
רבי אליעזר אומר
יוליך הנאה לים המלח
אמרו לו
אין פדיון לעבודת כוכבים
עבודה זרה רבי אליעזר holds that one can throw the value of the עבודה זרה into the Dead Sea, and then benefit from the garment, but the חכמים hold that one cannot redeem עבודה זרה.

6

נטל הימנה כרכור אסור בהנאה

If one took a splinter from the tree to assist in the weaving process, it is forbidden to benefit from it

ארג בו את הבגד אסור בהנאה

If he used it to weave a garment, it is forbidden to benefit from the garment

נתערב באחרים ואחרים באחרים כולן אסורין בהנאה

If it was mixed with other garments, and even if those garments became mixed with another batch of garments, they are all forbidden

אמרו לו
אין פדיון
לעבודת כוכבים

The חכמים hold that one cannot redeem עבודה זרה

רבי אליעזר אומר
יוליך הנאה
ליים המלח

One can throw the value of the עבודה זרה into the Dead Sea, and then benefit from the garment

7 The Gemara explains the need for the Mishnah to teach both cases:

בעידנא דקא גמרה פת קלי לה איסורא

כרכור איתיה לאיסורא בעיניה

The case of the bread is more lenient, because the wood no longer exists when baking the bread, while the case of the splinter is more stringent, because it does exist when weaving the garment.

Therefore, the Mishnah teaches us that רבי אליעזר and the חכמים maintain their positions in both cases.

The Gemara rules
הלכה כרבי אליעזר

The Gemara cites a מחלוקת according to רבי אליעזר; whether

לא שנו אלא פת

אבל חבית לא

Only bread is permitted by throwing the עבודה זרה's value into the Dead Sea, since the benefit of עבודה זרה is not recognizable, but barrels of נסך יין would not be permitted in this way, or

אפילו חבית מותרת

This leniency applies to barrels, as well.

=====

7 The Gemara explains the need for the Mishnah to teach both cases:

**בעידנא דקא גמרה פת
קלי לה איסורא
כרכור איתיה לאיסורא בעיניה**

The case of the bread
is more lenient,
because
the wood no longer exists
when baking the bread

The case of the splinter
is more stringent,
because
it does exist when
weaving the garment

Therefore, the Mishnah teaches us
that רבי אליעזר and the חכמים
maintain their positions in both cases

The Gemara rules
הלכה כרבי אליעזר

The Gemara cites a מחלוקת
according to רבי אליעזר

**לא שנו אלא פת
אבל חבית לא**

Only bread is permitted
by throwing the עבודה זרה's value into the Dead Sea,
since the benefit of עבודה זרה is not recognizable,
but barrels of נסך יין would not be permitted in this way

OR

אפילו חבית מותרת

This leniency applies to barrels, as well.

8 Zug di Mishnah

כיצד מבטלה

How does one nullify an אשירה?

קירסם וזירד

נטל ממנה מקל או שרביט אפילו עלה

ה"ז בטלה

If he pruned it or trimmed it to use the wood, or took off a stick, a twig, or even a leaf from the tree, it is nullified.

The Mishnah concludes

שיפה

לצרכה אסורה

שלא לצרכה מותרת

If he shaved off some wood chips for its own sake, it is forbidden, but if he did it to take the shavings for himself, it is permitted.

The Gemara cites a מחלוקת

אותן שפאין

חד אמר אסורין

וחד אמר מותרין

Whether these shavings are forbidden or permitted.

=====

8

מלך

כיצד מבטלה

How does one nullify an אשירה?

קירסם וזירד

נטל ממנה מקל או שרביט אפילו עלה
ה"ז בטלהIf he pruned it or trimmed it to use the wood,
or took off a stick, a twig,
or even a leaf from the tree, it is nullified

שיפה

לצרכה אסורה
שלא לצרכה מותרתIf he shaved off
some wood chips
for its own sake,
it is forbiddenBut if he did it
to take the shavings
for himself,
it is permitted

The Gemara cites a מחלוקת

אותן שפאין

חד אמר אסורין

וחד אמר מותרין

Whether these shavings
are forbidden or permitted

9 The Gemara cites a related מחלוקת:

עבודת כוכבים שנשתברה

If an idol breaks by itself;

רב אמר

צריך לבטל כל קיסם וקיסם

ושמואל אמר

אין עבודת כוכבים צריכה לבטל אלא דרך גדילתה

says an idolater must nullify every single fragment, while שמואל says that an idol only needs to be nullified when it is intact, but since this idol broke, it is nullified.

The Gemara suggests three interpretations of the מחלוקת:

1.

מר סבר עובדין לשברין

ומר סבר אין עובדין לשברין

Whether people worship fragments of idols;

2.

מר סבר שברי שברים אסורין

ומר סבר שברי שברים מותרין

If the fragments broke into smaller fragments, whether they are worshipped, and therefore, forbidden, or they are not worshipped, and therefore, not forbidden;

3.

עבודת כוכבים של חליות

ובהדיט שיכול להחזירה

An idol made of separate pieces that broke apart, but can be reassembled by a layman without expert help:

מר סבר

כיון דהדיט יכול להחזירה

לא בטלה

ומר סבר

הא לאו גדילתה היא

ואין צריכה לבטל

One opinion holds that since it can be reassembled easily, it is not nullified, while the other opinion holds that since it is not in its usual state, it is nullified.

הדרן עלך כל הצלמים

We have B"r completed the third Perek of עבודה זרה, and we will begin the fourth Perek in the next Shiur, B'ezras Hashem.

9

A related מחלוקת...

עבודת כוכבים שנשתברה

If an idol breaks by itself

ושמואל אמר

אין עבודת כוכבים
צריכה לבטל
אלא דרך גדילתה

An idol

only needs to be nullified
when it is intact,
but since this idol broke,
it is nullified

רב אמר

צריך לבטל
כל קיסם
וקיסם

An idolater
must nullify
every single
fragment

The Gemara suggests
three interpretations of the מחלוקת:

1

מר סבר עובדין לשברין
ומר סבר אין עובדין לשברין

Whether people worship fragments of idols

2

מר סבר שברי שברים אסורין
ומר סבר שברי שברים מותרין

If the fragments broke into smaller fragments,
whether they are worshipped, and therefore, forbidden,
or they are not worshipped, and therefore, not forbidden

3

עבודת כוכבים של חליות
ובהדיט שיכול להחזירה

An idol made of separate pieces that broke apart,
but can be reassembled by a layman without expert help

ומר סבר
הא לאו
גדילתה היא
ואין צריכה לבטל

Since it is not
in its usual state,
it is nullified

מר סבר
כיון דהדיט
יכול להחזירה
לא בטלה

Since it can be
reassembled easily,
it is not nullified,